

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2 40

Numărul popular:

Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2—

Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
Strada Bathyányi Nrul 2.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fillerl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730

In stare de războiu

Se țin lanț dovezile bunelor intenții, ale pornirilor împăciuitoare, de cari e în-suflețit noul regim stăpânitor în Ungaria, față de naționalitățile nemaghiare din țară și — iarăș și iarăș! — îndeosebi față de noi Români. Ieri ucazul de maghiarizare al numelor școlărilor români, azi baterea tuturor manualelor școlare pe calapod a-șisderea maghiarizator, — mâine cine știe ce se va mai născoci iarăș, în ordinea măsurilor agresive, cu cari treptat se urmărește sugrumarea noastră definitivă, a-sasinarea noastră mișească.

N'au astâmpăr stăpânitorii noștri; n'au răbdare să aștepte macar efectele cursei întinse cu mâna de împăcare pe care ci-că ne-ar fi oferit-o. Nu se lasă, nu se bizue, pe al-de Mangra și ceata celorlalți păcă-toși, pe cari și i-au angajat în nobila slujbă de trădători... Apropierea vremurilor cari se vestesc îi întetește — își zic că trebuie să se grăbească, să se repeadă cu toporul și împotriva celor din urmă îngrădiri — fie chiar îngrădiri legale — îndărătul cărora naționalitățile își mai pot apăra, cu grea oțărire, existența amenințată.

Ce le pasă lor de lege! De dreptate, firește, nici atât. În nesocotiri, în călcări de legi, au trecut doar meșteri guvernanții toți câți s'au perindat la cârma acestei țări de aproape jumătate de veac încoace. Legile sunt pentru ochii lumii, — călcarea lor pentru practica internă; suma totală și scopul final: o operă de ucigași săvârșită pe cât cu puțință la adăpost de ochii lumii...

De geaba! Lumea vede; și dacă n'ar vedea, *simțim* noi, și aceasta ne este de ajuns ca să ne hotărască la o împotrivire chiar disperată, așa cum istoria pilduește de atâtea ori, când a fost vorba despre apărarea legitimă a unei vieți naționale primejduite.

Să nu ne supunem volnicilor. Să îndurăm mai bine orice, pentru dreptate. Și vor vedea *toți* cei cari trebuie să vadă, și silniciile cari tot se încearcă împotriva noastră, și voința și puterea noastră, și puterea de rezistență. Aceasta *trebuie* s'o dovedim cu orice preț; — nu trebuie să uităm nici o clipă că adesea apăsătorul încearcă o nedreptate, o ilegalitate, și fără siguranța de a isbuti; dar dacă odată izbutește, dacă n'a întâmpinat o împotrivire destul de energică, — atunci cu greu, foarte cu greu, se mai poate recuceri un teren pierdut.

Pas cu pas, lupta noastră de apărare trebuie să fie înverșunată. Noi suntem aici într'o stare de războiu permanent, — fără voia și fără indemnul nostru, dar constrânși să-l primim și datori să-l purtăm cu bărbăție. Armistițiul nu există pentru noi, adversarul — guvernării de azi ca și cei de ieri — purtându-se fără lealitate, făcând uz de perfidie, întinzându-ne curse și căutând mereu să ne lovească pieziș și pe neașteptate.

E greu, da, e foarte greu de purtat un asemenea războiu. Aci trebuie să fim mereu treji, pururea gata de hărțuială, și jertfe fără multă cântăreală; și mai trebuie să fim cu ochii în patru și la lucrarea spionajului și a trădării, — și aci iarăș, datori suntem cu toții să fim fără

cruțare. — E o viață aspră aceasta care ni-se impune, — dar ni-se impune, și trebuie să o purtăm, căci numai astfel ne vom arăta vrednici de alta mai în dreptul și mai la largul ei, și numai astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu și al voinței noastre neînfrante, o vom și dobândi, și o vom și afirma.

Mai la urmă, aceea ce fac stăpânitorii noștri este și o dovadă de puținul efect, de zădărnicia sforțărilor lor neîntrerupte de atâta amar de vreme. Dacă ei caută, de pildă, să înceneze *aparența* maghiarizării cu schimbarea silnică a numelor copiilor noștri, așa cum au făcut-o mai de mult cu schimbarea caraghioasă a numelor satelor, văilor, râurilor și munților noștri, aceasta nu arată decât, că *realitatea* maghiarizării refuză mereu și cu stăruință, să se producă. Tot ce s'a încercat până acuma, a rămas muncă pierdută; poporul și plaiurile românești rămân românești, cum au fost de veacuri; statisticile, oricât de oficial *corectate*, în înțelesul în care unii jucători de cărți *corectează* norocul, — nu dovedesc nici pe departe visatul progres al maghiarizării. Atunci, ce să faci? Firește, îți pierzi cumpătul și sărita, — scrâșnind cauți să te amăgești pe tine însuși, să arunci un vâl de minciună asupra adevărului inexorabil, să dai o vopsea înșelătoare peste severa și neclintita stăruire a lucrurilor.

Vopseaua, aceasta da, se întinde și se măzgălește cu turbare. Face parte și această îndeletnicire din aceeaș politică de ștruț, care a hotărât, de pildă, și acum de curând pe onorabilul nostru minister să interzică intrarea în Ungaria a unei

Literatura. Publicul și Statul

de E. Lovinescu

Ajunsesem în foiletonul trecut la încheierea că o bună parte a publicului românesc, — fără a fi semicultă fără a fi înstrăinată, fără a avea o specializare timpurie și unilaterală, are totuși un alt *ideal* de literatură de cât cel pe care par a-l avea mulți dintre scriitorii noștri de acum. Mărturisesc că acest *alt ideal* este și al meu. Trebuie deci să-l lămuresc cât mai bine și să-l apăr cu căldură covenită unei vechi convingeri, arătată și altădată, dar nesocotită atunci, fie din pricina timpului nepotrivit în care venia, fie din lipsa de greutate literară aceluia ce o apăra.

Literatura noastră de astăzi e lipsită de *idei*. Prin întocmire, ea are toate însușirile *primitivității*. Ori cât de dureros ar fi, dar așa e. Nu tăgăduesc talentele. Sunt multe și unele chiar puternice. Te înminunezi de bogata rodnicie a unora: scriu cu o mână, scriu cu două, scriu cu patru... Dreapta nu li-se odihnește. E o goană amețitoare. Și nu scriu rău. Vezi mai ales un spirit de observație îndreptat spre lucruri mici, o invenție verbală nesecată, un fel de poezie largă ce îmbracă toate fără deosebire, cu o dulce lumină, de duioșie, și o rară însușire de a povesti... Ce? Întâmplarea de eri, sau de azi, faptele zilei, mărunțșuri sau tragedii însănjerate, povești romantice sau greutatea de fiecare clipă ale bieților oameni năcă-

jiți... Acesta e, de pildă, talentul d-lui M. Sadoveanu. L'am sărbătorit cu toții, la vreme. Dar după un răstimp mai mare, nu ne putem lipsi de a nu băga de seamă uniformitatea inspirației lui, nu ne putem lipsi de a nu vedea, că toate aceste nenumărate povestiri nu sunt străbătute de un larg și bogat șuvoi de idei; ele par ca un lac în care nu s'ar arunca șuvițele isvoarelor limpezi ca cristalul, cu apă proaspătă, *vie*, ce frăgezesc cu unda lor rece valurile încălzite ale lacului...

Să lăsăm oamenii și să ne oprim asupra unor caracterizări mai generale.

Literatura noastră trebuie deci *intelectualizată*. Aici e scăparea ei. Așa cum e acum ea s'a potmolit cu adâncuri, fără măcar a se încerca să se ridice pe culmile senine.. Căci nu poate fi nici o îndoială pentru nimeni că nu putem trăi — literalicește — până la nesfârșit în lumea haiducilor, a hoților de cai, în care ne primblă unii scriitorii... Nu putem asculta mereu poveștile lui moș-Gheorghe, care pufăie din lulea, în lumina scăzută a amurgului, își drege glasul pentru a începe o veche poveste de demult, săsiind-o, lungind-o și neisprăvind-o nici odată... Nu putem face singura noastră hrană sufletească din această literatură ce abia se încheagă la câteva rudimente de sentimente omenești, luate în vădirea lor cea mai primitivă...

Până când acești unchiași vorbăreji, aceste mătușe limbute, aceste „duduce“ romanțioase, acești boeri ce-și plimbă golul lor sufletesc de ici până colo, sorbind din ceașca de cafea, și

trăgând din lulea, pentru a scoate câte o vorbă zădarnică din mijlocul rotocoalelor de fum, după cum făceau *Bătrânii* lui Gârleanu, sau ai lui Sadoveanu, pentru a nu mai aminti și de alți moșnegi ce se zoriseră la viață literară?..

Am mai spus și altădată — chiar aici — ceeace cred cu privire la literatura așa zisă țărănistă. E un gen literar, dar nu e singurul, și îndrăznesc să adaug, nu e nici cel mai desăvârșit.

Am arătat aiurea, că această credință nu știrbește de loc dragostea pentru clasele de jos, mila pentru suferințele lor, interesul sub raportul economic și politic pentru ceeace ne-am obicinui a numi *talpa țării*... Departe de mine gândul acesta. Dar literatura unei țări nu trebuie să se mărginească aici. Ea trebuie să mai răsfrângă și alte bătăi de inimă, alte gânduri mai înalte, alte griji, alte năzuințe, alte speculații intelectuale și sufletești, alte nuanțe, alte subtilități de simțire. Fără a cădea în rafinare, în ceeace unii se grăbesc a numi *decadență*, pentru a scăpa de urmările remușcării, literatura unei țări civilizate, nu se poate țărni pentru totdeauna în întâmplările lui Cozma Răcoare, în poveștile mucegăite ale lui moș-Gheorghe, sau ale lui cuconu Andrieș; literatura unei țări civilizate nu se poate închea numai din pășăniile mătușei Rada, din zugrăvirea scenelor de cărciumă, sau a dragostei — tristi amori — Domnicăi cu popa satului, din aventurile logofeților de moșie...

Cum, în țara aceasta, nu sunt decât popi

țiune și a desvolta darurile speciale care par a fi împărțite de Providență Hohenzollernilor cu destinul de a governa popoare; viața sa privată e simplă, sobră, cu o nuanță de melancolie care amintește platourilor Guabiei unde se ridică cuibul vechi al vieții de Hohenzollern. Scrisorile numeroase care le-a schimbat cu tatăl-său, și care, înserate în „Memorii”, constituie un document prețios de istorie contemporană, ni-l arată, sub aparențe de răceală, pasionat pentru politică și pentru arta rebelului. Era căpitan de dragoni prusieni când neprevederea lui Napoleon III l-a făcut prinț regent al României, și totdeauna a fost doritor de glorie militară; energia și înțelepciunea sa a salvat armata rusească la Plevna; desigur acesta a fost cel mai frumos moment al vieții. Triumfurile armatelor prusiane în 1866, în 1870, învierea imperiului german în profitul Hohenzollernilor, i-a excitat emularea; a voit să fie la Dunărea-de-jos la înălțimea prodigioasă a casei sale. A urmat metoda și exemplul atât de splendid consacrat prin succes; a dat toată atențiunea sa armatei care viața întreagă n'a încetat a o perfecționa și augmenta. În politică, cumpătul, energia, tenacitatea sa au sprijinit excelent prudenta intențiunilor sale; a dovedit în diplomație, vigilența și spiritul de decisiune care l-a manifestat splendid la 1871 în fruntea oștiresale. Sprijinit de bunătatea activă și inteligența briliantă a Reginei și-a eluptat respectul și recunoștința unui popor latin și oriental, care prin calitățile și prin defectele sale diferă atât de mult de suveranul său. Este destinul Hohenzollernilor a fonda opere artificiale, paradoxale, care însă durează, pentru că sunt zidite pe forță, pe ordine, pe disciplină.

Către disolvarea Camerei. Ședința de ieri a trecut cu 5 votări nominale, fără să fi intrat în discuția proiectelor, în ciuda partidului muncii, care cocheta față de insolenta mai nouă a obstrucțiilor. Bieții mameluci oricât ar vrea să rupă cu tăcerea și oricât ar fi dispuși la luptă, au să privească liniștit și cu aier nepăsător la cicăririle opoziției, căci, de, — așa-i porunca. Și se mângăie mereu: Avem răgaz! Nu-i nici o grabă.

Oricât pare însă de apatic partidul muncii, în fața vecinilor molestări ale obstrucțiilor războinici, își va pierde încurând răbdarea. Zădarnică e încurajarea guvernului, paciența și ea are liniște, de aici încolo un singur pas mai este. până la — ultima ratio, — disolvarea Camerei.

Opoziționalii și de altcum mereu accentuiază necesitatea inexorabilă de a se pronunța „națiunea” în controversile acute ce s'au iscat între opoziție și guvern, referitor la odioasele proiecte militare.

Și se pare, că prea încurând își vor ajunge scopul, deoarece dânsii sunt neînduplecați, iar din partea guvernului n'avem ce aștepta o atitudine mai îngăduitoare. Un singur experiment mai rămâne — înjgheburile unui compromis. — Dar un compromis cât de conciliant între împrejurările actuale e puțin verosimil. Așadar desnodământul cel mai firesc al situației critice actuale va fi disolvarea Camerei.

Dacă un asemenea prognostic nu e

pripit, pe Septemvrie ne putem aștepta la alegeri nouă, cari vor decide nu legiferarea votului universal, ci abia soarta proiectelor militare, azi la ordinea zilei.

*

Trei figuri: Episcopul Gherasim, profesorul Chiricescu și Primatul Athanasie. Conflictul bisericesc din România, care după sfârșitul procesului știut, dă naștere crizei bisericești întru ocuparea celor două scaune de mitropolit și episcop, va fi înserat de istorie cu atât mai pe larg, cu cât linia de vedere despre progresul catolicismului în țară va lua forme reale. Și oricare ar fi istoricianul, incontestabil că el va imprima în trei feluri deosebite aceste trei figuri. Mitropolitul Athanasie va fi șters aproape din cauza zbuțumărilor bisericești stărnite timpului său; profesorul Chiricescu va avea pe lângă strălucirea meritelor sale, pata gestului urât cu care s'a coborât printre oamenii de rând — dar figura Episcopului Gherasim Safirin va rămâne ca sculptaia în marmură, străfulgerând vremea cu marele lui caracter luminos. Oamenii ca dânsul sunt rari. Ne-strămutat în convingeri, în credințele strămoșești, personalitatea lui va rămâne ca aceea a unui apostol care se sacrifică pentru ce are el mai sfânt.

Episcopul Gherasim Safirin a avut mai sfânt religia creștină ortodoxă și tradiția lăsată de tovarășii lui Crist. A probat că prin el trăiește etern trecutul în care Mântuitorul s'a jertfit pentru omenire. Figura lui va rămâne vie și strălucitoare — un nou exemplu generațiilor.

*

Partidul celor afară de partide. Paradox la aparență totuși s'a constituit. Marți pe înserate aproape toți deputații independențiști afară de partide s'au întrunit la învitarea contelui Iosif Károlyi în restaurantul de jos al insulei Margarete. S'au întrunit să ajungă la înțelegere în ce privește atitudinea lor în discuția proiectelor militare.

Dispoziția deputaților a fost deosebit de veselă, însuflețită și războinică. Cu unanimitate au luat hotărârea categorică, că alături de partidele independentiste vor duce luptă aprigă împotriva proiectelor militare dela ordinea zilei și resping orice fel de a pune în toporiște compromise.

În sfârșit se constituiesc formal în *gruparea deputaților independențiști cei afară de partide*, alegând de președinte al grupului nou pe contele Iosif Károlyi, iar de notar pe deputatul Elemér Preszly.

Fiind astfel de acord întru toate au decis cât durează situația aceasta critică să-și dea întâlnire cel puțin odată pe săptămână pentru a ajunge la o înțelegere perfectă asupra atitudinii ce vor trebui să observe în actuala campanie.

*

Tulburările din Maroc. Pe când în Berlin și Paris se continuă tratative diplomatice pentru rezolvirea conflictului, unele ziare franceze scriu foarte vehement la adresa Germaniei. Prin această ținută a lor se îngreunează numai situația destul de complicată și care părea, că prin bunăvoință din ambele părți, să ia odată un sfârșit bun.

Astfel ziarul „France Militaire” provoacă pe față la un conflict cu arme între Franța și Germania. Ziarul se încrede în sprijinul Angliei, căreia îi impută mult, că nu folosește acest prilej binevenit pentru a-și asigura pe veci domnia pe ape. Într'un eventual războiu Germania ar avea de a face cu cele mai puternice state, cu e Anglia pe apă, și Franța pe uscat. Germania știe, că n'ar putea ține piept cu ambele deodată, deci Anglia comite o greșală de neiertat, că nu exploatează acest moment binepoțrit.

De altă parte situația se complică printr'un

incident întâmplat între Franța și Spania în Africa. Consulul francez Boisset a fost deținut de o patrulă spaniolă în El Ksar din motivul, că purta arme pe teritoriu spaniol. Cu toată rectificarea sa consulul a fost deținut și numai târziu a fost eliberat, fără a fi primit însă satisfacție. Ziarele franceze, dar și cele engleze pretind cea mai deplină satisfacție pentru această purtare a autorităților spaniole.

*

În casa Lorzilor din Anglia a fost iarăș adresată o interpelație către ministrul de externe, în care se cerea ca actele dela Algeciras să fie publicate, ca să se vadă, ce obligamente are Anglia față de Franța cu privire la Maroc. Răspunsul a fost, că actele nu se pot da publicității în situația actuală, dar s'a spus, că Anglia are datorii multe față de Franța.

Obstrucție în toată forma Ședința Camerei.

— 18 Iulie.

După votarea nominală cerută de opoziție cu privire la acordarea de concediu a trei deputați, s'a trecut la incidentul din Cameră petrecut în ședința de Luni. Opoziția s'a simțit vătămată de declarațiile contelui Coloman Tisza și ale deputatului Antal, cari au disprețuit obstrucția. Pentru repararea acesteia 4 deputați au luat cuvântul înainte de ordinea de zi pentru a discuta asupra acestei chestiuni.

Primul a luat cuvântul *Désy Zoltán* fost secretar de stat pe vremea coaliției. A respins acuza contelui Tisza István, că opoziția ar fi făcut obstrucție până aci. Dovadă sunt multe proiecte, cari au fost votate. Acum însă, când partidul guvernamental a adus aceste acuze la adresa opoziției, aceasta se simte îndreptățită a recurge chiar și la obstrucție tehnică. Anunță deci în numele partidului său, că până ce nu vor primi satisfacție, vor face obstrucție tehnică. De altcum partidele din opoziție așteaptă cu liniște rezultatul acestei lupte, disolvarea parlamentului, pentru că națiunea e pe partea opoziției. În acelaș fel vorbește și *Lóvász* și *Szmrecsányi* în numele partidului popular. Cu acestea a trecut timpul desbaterilor, rămânând ca Egry să-și rostiască cuvântul în ședința viitoare.

— 19 Iulie

Opoziția a aflat aci iarăș un mijloc, prin care să împiedece discuția în Cameră. Egry, care avea dreptul să vorbească înaintea ordinea de zi, a trebuit să aștepte încă, căci patru deputați din opoziție și-au cerut concedii în scris dela președinte. Concediul cerut a fost numai un pretext, pentru ca să se piardă și mai mult timpul cu votare nominală. Partidul muncii nu știa ce să facă, căci le-ar fi dat prea bucuros concediu la toți, numai să se scape de ei, dar Tisza Pista i-a luminat îndată, că concediul cerut nu trebuie dat, pentru că deputații vor face numai abuz și vor absenta dela ședințe, când se va ceti apelul nominal.

Interesant a fost, că întreg partidul aproba pe președinte, când a propus să se acoarde concediile. Când a ajuns însă vorba la votare nominală, toți au votat contra.

În felul acesta s'a omorât timpul până la pauză.

Intrunirea secțiilor dela „Asociație”

— Dare de seamă —

Vineri în 14 Iulie n. 1911 s'au întrunit în Sibiu secțiile științifice-literare ale Asociației. Ședința plenară s'a deschis la orele 10 în sala Muzeului prin câteva cuvinte rostite de vicepreședintele Asociației d. A. Barseanu, sub a cărui președinție s'au ținut ședințele.

Au fost de față 18 membri ordinari și mai mulți membri corespondenți.

La propunerea președintelui, membrii ședinței își exprimă prin sculare regretele pentru pierderea membrilor Iosif Sterca Șuluțu din secția istorică și Aurel Bratu din secția științifică.

Secretarul literar, d. O. Goga, citește raportul anual.

Din acest raport reținem următoarele:

Se relevă mai întâi pierderea suferită de Asociațiune în anul din urmă prin răposarea membrilor Iosif Sterca Șuluțu președintele secției istorice și Aurel Bratu membru corespondent în secția științifică. Raportul apreciază în cuvinte potrivite lucrarea acestor doi membri dintre cei mai activi și stărue, cu privire la cel din urmă, ca Asociația să tipărească pe socoteala sa scrierile rămase pe urma lui.

Lucrarea comemorativă, menită a înfățișa istoricul așezământului nostru din prilejul aniversării de 50 de ani dela înființare, va apărea la sfârșitul lui August în numărul festiv al Transilvaniei și va cuprinde mai multe capitoie, unde se vor arăta năzuințele cari au călăuzit Asociațiunea în timp de o jumătate de veac; iar o monografie a instituțiunii va pregăti în timpul apropiat d. Andrei Bârseanu.

La premiul Andrei Murășanu s'a prezentat următoarele lucrări: Informații literare și culturale, 1903—1910, de O. C. Tăslăuanu; Ziaristica bisericească la români, studiu istoric de O. Ghibu; La cărările vieții și Seri albastre, povestiri de L. Bolcaș.

Pentru completarea sumei trebuincioase, cu scop d'a se ridica câte un bust lui Mihai Eminescu și Gheorghe Bariț, raportul cere, ca înaintea adunării generale din acest an să se lanseze un apel iscălit de toți membrii secțiilor, solicitând ajutorul oamenilor de bine pentru înfăptuirea unui proiect, îmbrățișat de altfel cu multă căldură de publicul românesc.

Privitor la reorganizarea secțiilor despre care a mai fost vorba și în anul trecut, se face propunerea d'a nu se mai susține actuala împărțire pe baza diferitelor ramuri de știință și literatură, ci secțiile să se împartă după profesiuni, și anume:

1. Secția preoților,
2. Secția învățătorilor,
3. Secția advocaților,
4. Secția profesorilor,
5. Secția medicilor, și
6. Secția funcționarilor de bancă și a agricultorilor.

Raportorul crede, că organizarea nouă a secțiilor va avea numeroase avantagii pentru Asociație. În legătură cu acest plan ar fi apoi să se reorganizeze și revista „Transilvania”.

Pe seama țărânimii noastre se cere să se înființeze (mai exact: se se reînființeze) o revistă culturală săptămânală, și se face propunerea ca Asociația să editeze din partea sa o astfel de revistă.

În sfârșit raportul constată avântul îmbucurător luat de „Biblioteca populară” prin apariția periodică și prin ieftinătatea sa „Biblioteca tineretului”, din care au apărut câteva numere bine primite, în vremea din urmă n'a mai fost sprijinită de publicul cetitor.

Ordinea de zi a ședințelor, la propunerea secretarului literar, se stabilește în următoarele:

1. Propuneri pentru completarea secțiilor.
2. Editarea lucrărilor rămase pe urma profesorului Aurel Bratu.
3. Apelul secțiilor pentru contribuiri la fondul ridicării busturilor Eminescu și Bariț.
4. Proiect de reorganizare a secțiilor.
5. Reorganizarea revistei „Transilvania”.
6. Editarea unei reviste populare a Asociației.
7. Fixarea conferențelor din prilejul adunării generale.

Ședința cea mai de aproape se anunță pe ziua următoare, Sâmbătă dimineața la orele 9.

Secțiile, după aceasta, țin ședințe separate.

*

În ședința plenară de Sâmbătă s'au citit și debătut rapoartele celor cinci secțiuni. D. dr. I. Rațiu a citit raportul despre lucrările secției literare și o dare de seamă asupra cărților înaintate la premiul Andrei Mureșianu, făcută de d. dr. Al. Bogdan. D. dr. I. Lupaș a raportat despre activitatea secției istorice, d. A. Vlaicu despre a secției științifice, d. I. Borgia despre cea școlară, iar d. I. Simu despre cea economică.

Pe temeiul propunerilor făcute, ședința a hotărât următoarele:

1. Privitor la editarea scrierilor rămase

după moartea membrului A. Bratu, să se pună aceste scrieri la dispoziția secțiunilor științifice, care va avea să facă o dare de seamă asupra publicării lor.

2. Apelul pentru contribuiri la înălțarea busturilor Eminescu și Bariț va fi compus de secretarul literar și subscris de toți membrii prezenți ai secțiunilor.

3. Proiectul de reorganizare a secțiunilor după profesii se respinge; dar, pentru lărgirea cercului de activitate a acestor organe ale Asociației, se decide modificarea unui paragraf din regulament, cu scop ca membri corespondenți (în loc de 5) să poată fi aleși în număr nelimitat, — asupra acestei hotărâri se va pronunța adunarea generală proximă.

4. Revista Transilvania să se publice tot în condițiile de până acum; îmbunătățirile să se facă în măsura mijloacelor, de care dispune Asociația.

5. Foaia destinată pentru țărâtime, în considerare că există Biblioteca Poporală abia înființată, și având în vedere insuficiența actuală a mijloacelor bănești, să nu se întemeieze până în alți ani.

6. Pentru adunarea generală iubilară dela Blaj se statorcesc următoarele conferințe: Despre Ioan Maiorescu, fost membru onorar al Asociației, va ținea un discurs comemorativ dl. Dr. Ios. Popovici, din prilejul aniversării de o sută de ani dela nașterea regretatului bărbat; o prelegere literară va face dl. O. Goga și una economică dl. A. Chețianu.

7. Având în vedere, că lucrările dlor Tăslăuanu și Ghibu, prezentate la premiul Andrei Murășanu, nu corăspund condițiilor stabilite pentru conferirea acestui premiu, se esclud dela concurs. Și considerând că povestirile „Seri albastre” și „La cărările vieții”, de dl. L. Bolcaș, sunt lipsite de valoare literară, chiar și stilul este adeseori defectuos, — premiul amintit nu se distribuie anul acesta.

8. Completarea secțiilor se face în următorul mod: Dl. Dr. E. Dăianu se proclamă ales membru ordinar în secția istorică, dl. Dr. I. Sârbu din Rudăria membru corespondent dl. I. Corbu; în secția școlară: membru ordinar dl. Gh. Precup (în locul dlui Gr. Pletosu demisionat) și dl. O. Ghibu membru corespondent. Demisia dlui C. Diaconovich din secția economică n'a fost primită; în această secție se alege membru corespondent dl. V. Osvadă.

S'au mai adus hotărâri: cu privire la tipărirea în a doua ediție a Dicționarului numirilor de localități de S. Moldovan și N. Togan, și cu privire la sistemizarea prelegerilor cu ajutorul schiop-ticonului.

Președintele, dl. A. Bârseanu, ridică ședința la orele 12, cu un îndemn călduros la adresa membrilor de a se prezenta în număr cât mai însemnat la adunarea iubilară din August a. c.

„Tel. Rom.”

CORESPONDENȚE

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

*Deschiderea solemnă a Reichsrathului.
Mesagiul.*

Majestatea Sa a venit ieri, Luni, dela Ischl pentru a inaugura sesiunea 21-a a Corpurilor legiuitoare cu mesagiul. După o absență mai lungă, Monarhul a fost cu mai mare bucurie primit de populația metropolei, care e mulțumită a se fi convins însăși, că bătrânul Dominitor s'a restabilit după indispoziția ce-l amenințase.

Dorința de a vedea pe Împăratul iarăș în desăvârșită sănătate, a augmentat interesul pentru solemnitățile de astăzi. Publicul și-a luat partea sa din spectacol, formând spalir des în curțile Burgului, căci în loje a fost admis numai un număr limitat de invitați. Membrii Casei seniorilor și deputații s'au prezentat aproape toți la Palat, cu excepțiunea socialistilor; plasați la dreapta și la stânga tronului, au format un ansamblu bogat în colorii; sunt surprinzător de multe uniforme, și parecă toți câți au fost

vreodată ofițeri, activi ori în rezervă, au încins sabia pentru prilejul acesta, chiar și ceice ar putea fi generali' nu locotenenți cărunți de aspect bizar; în uniformă, e mai ușor a ieși la socoteală și cu protocolul ceremonial, care pe mulți buni provinciali i-a dus în perplexitate în această zi de Iulie, când e greu a ști ce concesiune e permisă și ce e de rigoare. Câțiva consilieri intimi poartă haina lor deosebită. Frumos apare reverenda albă a unui călugăr premonstratens. Sunt și fracuri destule. Contrastază deputații, cari au venit în portul lor național; într'un grup patru tirolezi de statură puternică, deși cu pantalonii scurți și genunchii descoperiți; ei au acelaș port la munte și la curte, ca și Slavii, cari țin aceeaș haină iarna și vara, și cari au fost compătimiți de public pentru blana ce purtau în timp ce aerul vibra de arșiță; ei se vor fi mângâiat, când au văzut în sală gardiștii maghiari oblojiți în piei de panteră.

În loja diplomaților s'a remarcat înfățișarea elegantă a ambasadorului francez Crozier.

Exact la 12 a intrat Curtea. Întâi miniștrii, păreche; apoi, la distanță, arhiducii, și, precedat de purtătorul sabiei, Majestatea Sa. Președintele Casei seniorilor, prințul Alfred de Windischgraetz strigă: „Majestatea Sa Împăratul trăiască, trăiască, trăiască!” Toți aclamează, aci nu există opoziție. Are uniformă de general. Cu pașul elastic urcă extrada, drept și vioi. Se așează pe tron. Premierul Gautsch se apropie, se închină adânc, îi predă documentul. Acoperit, Împăratul cetește cu voce înaltă mesagiul.

„La începutul unei noi perioade de legislație v'am adunat împrejurul tronului meu ca să vă pledau salutul meu împărătesc și să vă bineventez cordial în momentul când vă începeți activitatea constituțională.”

Mesagiul e mai scurt decât altădată, și ceva mai concret: deși nu sunt deloc revelațiuni mari ci numai indicarea problemelor principale, întâi armata, apoi; dări noi: în schimb: promisiuni la toți și la toate, o aluzie, primită cu aplauze, la relațiile cu țările aliate și la menținerea păcii.

Lectura durează 8 minute, vocea monarhului nu arată absolut nici o urmă de răgușeală, nici chiar propozițiile periodice n'o epuizează; la sfârșit pare mai lină, de o ușoară emoțiune.

„Iubirea și credința popoarelor Mele, spre al căror bine sunt îndreptate toate năzuințele, M'a însoțit neîntrerupt în timpul lungii domnii care Mi-a dăruit-o Provedința, și Mi-a fost mângâiere și sprijin în timpuri grele

Cu inima mișcată mulțumesc pentru aceasta Atot puternicului, și implor binecuvântarea asupra muncii D-Voastre.”

Momentul a fost impresionat. — Se zice că nici când aclamarea n'a fost mai intensivă, mai convingătoare.

Atâta a fost actul. Francisc Iosif se ridică, și, descoperit, ese însoțit de suită în aceeaș ordine, urmat de privirile și de sentimentele tuturor celor prezenți. Afară muzica intonează imnul, trupe de ofițeri salută, asemenea și publicul, cu fața aprinsă.

Viena 18 Iulie n.

Dela Români din Turcia

— În călătorie —

Coritza, un oraș nou, care și azi crește văzând cu ochii, este departe în spre sud de Bitolia, cale de 14—16 ceasuri cu trăsura; este locuit de Albanezi (mahomedani și creștini) în cea mai mare parte și Români, aproape exact 450 familii, ceace fac în mediu 2200—2500 de suflete. — (Este de notat, că Români de aici nu se numesc pe ei înșiși Aromâni, ci Români, și aceasta nu supt influența culturei școalelor noastre, ci în chip tradițional, așa s'au numit totdeauna) Drumul între Bitolia și Coritza, este foarte obositor. Este lung atâta, cât trebuie să-l faci într'o singură zi, însă plecând foarte de dimineață și ajungând seara târziu.

Este împiedecat în special de două mari dealuri, pe unde trăsura nu a putut să ne mai poarte, și deci am fost nevoiți să umblăm de douăori câte o oră și mai bine pe jos, urcând. Este însă nespuse de atrăgător acolo, unde ai deoparte lacul Preaspa, întins ca o mare, dar lin

ca o oglindă, iar de alta, muntele amenințător, în care drumul e trudnic scobit în piatră. Populația albaneză are de ocupație păstoritul, agricultura în câmpia Coritzei și sunt și puțini negustori. Nu trebuie să se nesocotească însă și funcționărețimea, care este albaneză (mai mult mahomedană).

Albanezii vorbesc în casă numai albanezește, în piață asemeni, în localuri publice prost furcește, iar de sentimente sunt grecomani. Copiii de școală se pot auzi pe stradă vorbind grecește, fără să fie greci. Bisericele și metropolia din Coritza sunt alimentate cu daniile religioase ale Albanezilor, la care se adaugă cu mai mult fanatism acelea, ale Aromânilor grecomani. — Greci nu există în Coritza, dar cultura este grecească, răspândită prin biserici și școli.

Am vizitat școala primară centrală a lor foarte populată de băieți și fete, peste 1000. Școala aceasta veche, este compusă din mai multe corpuri de clădiri aranjate în pătrat, lăsând în mijloc o mare curte pentru jucat. Aci este și o școală secundară de băieți bine populată, școala cealaltă, este numai de fete și este înființată de marele negustor bulgar-grecoman din București E. Duro.

Românii din Coritza sunt din două proveniențe (căci am spus că acest oraș este nou) Sunt o parte, cei mai mulți (1500 de suflete) strămutați din vechea metropolă aromânească Moscopole, care pe zi ce trece se desființează și sunt o altă parte între 700—1000 de suflete strămutați aci din Frașari încă din vremea lui Ali pașa. Aceștia sunt din însemnatul și bravul trib al Fărșeroților. Ei și-au schimbat și își schimbă pe zi ce trece și portul și ocupațiunea, din păstorie în neguțatorie. Nu mai sunt azi vechile alcătuirii ciobănești în frunte cu câte un reinic. Azi își găsesc existența prin industrie și comerț. În special ei sunt croitori. Ei fac și tot ei desfac mai ales albanezilor îmbrăcămintea proprie acestora. Soțiile lor țes albana, ei o cos și o vând în piață unde au magaziiile proprii. Astfel încât își crează un dublu venit. În fiecare Sâmbătă este în Coritza târg (tradițional stabilit), unde vin țărani din toate satele dimprejur fie să desfacă, fie să-și procure alimente, îmbrăcăminte și celelalte. Piața Coritzei este foarte bine aranjată, după articole.

Se va găsi într-o stradă numai brânzeturi, într'alta vei vedea funii stând lângă sacii înalți, plini cu lână abia de pe oi, aiurea ciobani cu iezi și miei vii de vânzare, aiurea croitorii cu marfa pusă în dughenile scunde și deschise de toată părțile așteaptă pe client stând grecește și cusând. În genere este foarte multă mișcare în această zi în acest oraș care are 25.000 de suflete dar o mișcare tăcută. Obiceiul atât de caracteristic pentru București al strigării nu există. Prin toată această învălmășală ușor poți distinge pe Fărșeroți, după îmbrăcămintea lor albă și neșpus de mândră și frumoasă. Opinci, cioareci, cămașă afară, ilic brodat și ceeace dă mai multă atenție este miteanul cu mâncile care atârână la spate în dreptul umerilor ca niște aripi.

Noscopolenii români de aci sunt și ei negustori, băcani, manufacturieri. Ei au mai mult ca oricare locuitori din Macedonia spiritul de comori. Sunt peste fire de interesați, specimene de avarității se găsesc ușor la dânșii. În sfârșit ei sunt denumiți de „Fărșeroți Jidovi”. — Din această cauză și propaganda noastră care cere sacrificiu și câte odată și oarecare pagube materiale din partea celor care o îmbrățișează, are un slab ecou între Noscopoleni. Dintre Noscopoleni mai ales dar și dintre Fărșeroți se fac emigrări continuu la America unde în genere fac bani și trimit acasă nu numai pentru ajutoarea propriilor familii, dar și pentru opere de binefacere publică. Pentru ridicarea sau reustaurarea unei biserici sau pentru școală etc. Este de observat însă că cea mai bună școală a naționalismului românesc pentru Aromâni este America.

Acolo ei au format societăți cu scopuri cultural-naționale, a căror activitate începe să se simtă și în Macedonia românească. M'a impresionat mult spiritul de solidaritate care animează pe Fărșeroți. Ei sunt tot, până la unul, treziți la simțul naționalității lor și se interesează de aproape de mersul propagandei noastre din alte centre. Se zice că nici Noscopolenii nu ar fi atât de vrășmași propagandei noastre, dacă ar vedea și la noi ceva solid. Dacă de exemplu în loc de

un paraclis la etaj, care nu are deloc aerul bisericii ar avea o biserică și dacă în loc de școală cu 3 camere ar avea un local mai presumbabil și la o mai bună poziție decât es e. Din vechime au avut la Fărșeroții de aci multă precădere membrii familiei Balamaci. — Astăzi trăiește respectat, cât nu se poate închipui „preotul Balamaci” un om destoinic din ștofa lui Șaguna, pe care numai rezolvirea chestiunii bisericești l'ar fi ridicat la înălțimea valorii sale.

Il găsesc străduindu-se să-și vadă și ultimul vis realizat, să vadă înălțându-se în Coritza prin a sa voință și trudă o biserică românească. Il găsesc sfătuindu-se cu aleșii comunității fărșeroțești, cu éforii al căror președinte este, asupra chestiunilor la ordinea zilei în interesul obștei naționale. Văd în genere aci, că în puține locuri aiurea, că poporul este trezit la luptă și că se agită mai mult decât o chestiune bugetară sau școlară, văd că se agită o chestiune națională.

Școala noastră primară din Coritza lasă mult de dorit ca local. Este instalată într'un local propriu și sănătos, însă cu totul neîncăpător. Are trei camere în care trebuie să predea la toate clasele de băieți și de fete 5 institutori (3 institutori și 2 institutoare). Clasele IV și V sunt foarte puțin frecventate. Motivul este că de îndată ce împlinește copilul vârsta de 12 13 ani apucă împreună cu mai marii săi drumul Americii, unde prin fabrici sunt utilizați adesea mai bine decât chiar oamenii mari. Ar fi interesant să se facă o statistică, de numărul Românilor macedoneni aflați în America. Sunt desigur foarte mulți și pleacă anual un însemnat contingent. Motivul emigrării este ușor de înțeles: sărăcia locurilor muntoase din Macedonia.

Populația școlară pe care o găsesc este de 110 copii, băieți și fete, dintre cari băieți 50 iar fete 60. — Dacă am avea și pe copiii Noscopolenilor, desigur am avea o populație școlară de peste 500 copii. — În jurul Coritzei și depinzând de Sangiacul Coritzei, unde și noi avem un revizor școlar, sunt o mulțime de sate pline numai de Români conștienți, despre care vom relata într'o viitoare corespondență.

Coritza (Albania), 16 Iunie 1911.

Cezar Papacostea.

DIN ȚARĂ

SCRISORI DIN TĂȘAD

Un pas spre lumină. — Adunarea Astrei la Tășad. — Inființarea despărțământului Ceica. — Două conferințe instructive. — Banchet. — Concert, petrecere

Miercuri, în 12 Iulie, despărțământul Ceica al „Astrei” și-a ținut adunarea generală din acest an în frunțașă comună Tășad.

Adunării i-a premers un solemn serviciu divin. După implorarea ajutorului Celui de sus cu toți au trecut în edificiul școlii. De data aceasta afluența publicului a fost așa de mare, încât localul încăpător de altădată, s'a dovedit de prea mic pentru a cuprinde pe toți. Mulți erau siliți să se așeze pe la ferești.

Venerabilul părinte Vasile Popa, din Topla de sus în calitate de președinte al despărțământului, deschide adunarea cu cuvinte calde, izvorite din inimă, salutând cu dragoste oaspeții și îndeosebi conuna frumoasă de dame ce s'a prezentat într'un număr considerabil. Îndeamnă apoi membri la o muncă stăruitoare pe terenul cultural și economic pentru binele neamului.

La cuvânt apoi secretarul Iuliu Pataky, preot în Drăgești. Domnul Pataky, preot conștient de misiunea înaltă la care s'a angajat dornic de lucru, deși tânăr încă, și-a luat partea din mișcarea culturală a acestui despărțământ. Și până acum a adus considerabile jertfe pentru înființarea acestui despărțământ. Mare parte a lui e meritul, că după fiascul dat în două rânduri, în sfârșit s'a deșteptat interesul poporului față de instituția această culturală.

Cu cuvinte frumoase, emanate din entuziasmul său pentru tot ce e bun, nobil și măreț, spune în raportul său secretarial istoricului acestui despărțământ, care până acum decurând aparținuse Beinșului, dar înțelegând necesitatea imperativă a

unui al doilea despărțământ comunele din jurul Ceichei s'au constituit într'un despărțământ nou.

„Despărțământul Ceica” a ținut până acum 2 ședințe, cari grație indolenței publicului ambele s'au sfârșit cu fiasco. Așa, că comitetul desilusionat de lipsa de interes propuse centrului desființarea acestui despărțământ. Propunerea fi-rește a fost refuzată. Și a fost bine așa, dovadă, adunarea de azi.

Districtul Ceica are 1 membru fondator cu 400 cor. 2 membrii fund. cu 200 cor. 22 membrii ordinari, cu 10 cor., 8 membrii ajutători, de tot 33.

Centrul Asociațiunii a trimis despărțământului din biblioteca sa mai multe cărți, din cari s'au distribuit 102 broșuri.

În sfârșit îndeamnă poporul să se înscrie de membrii Asociațiunii.

Raportul harnicului părinte se primește cu lungi ovații.

Se trece apoi la raportul cassierului Vasile Lăpuștean preot în Sobojeț, care cu multă competență și vigoare îndeamnă la solidaritate și muncă perseverantă.

Pentru adunare s'au anunțat doi conferențieri: medicul cercual dr. I. Comșa, vorbind despre *ravagiile alcoolului și despre fizie*; și candidatul de avocat dr. S. Andru, despre „însemnătatea Asociațiunii și foloasele ei”.

Ambii conferențieri au depus stăruințe pentru luminarea poporului. Cel dintâiu remarcând urmările dezastruoase ale alcoolului, care în mare parte e cauza fiziei, — celalalt, relevând folosul Asociațiunii și a cărților bune, au binemeritat ovațiile ce nu mai conteneau.

Sfârșindu-se astfel programul s'a umblat cu lista de înscrierea membrilor, câștigând încă 14. În sfârșit se alege 2 delegați pentru adunarea generală, în persoanele d-lor dr. I. Comșa și I. Sălăgian.

După terminarea adunării a avut loc un banchet la care au participat mai bine de 40 persoane. S'au ținut 6 toasturi.

Sculându-ne dela masă am avut o surprindere cum numai se poate mai plăcută. A sosit gentila d-nă dr. Cosma din Beinș cu o trupă de diletanți.

După prânz pe rând sosesc o mulțime de dame și d-șoare la petrecerea de seară.

La orele 9 s'a început petrecerea, căreia îi premerge un foarte succes concert — neanunțat.

Gingașele d-șoare S. Popescu și G. Fărcaș cântă cu voce dulce mai multe doine încântătoare, acompaniate la pian de delicata d-șoară Pap din Holod.

Cântecul le produs o însuflețire de nederis, ce crescuse apărând pe scenă pianista de pân'acum d-șoara Pap, ca să cânte și dânsa câteva dome fermecătoare.

Cântecul le urmează pe rând monologul „Vrăjitoarea” excelent executat de d-șoara Mi-huța, și piesa „Așa a fost să fie”.

Petrecerea s'a sfârșit cu dans până 'n zori. Proxima adunare va fi la Holod.

Un oaspe.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă,
institut de dentică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagul I. în fața pal. administrativ (comit.)

Litere — Arte — Științe

CÂNTEC

De simți în juru-ți un zefir
Bătând din aripioare,
E dorul meu ce ți-l trimit
Pe unde călătoare.

De te petrece-n calea ta
O luminoasă rază,
E dragostea din pieptul meu
Ce vrea să-ți fie pază.

De-auzi la geamul tău plângând
Un glas în miez de noapte,
E jalea tristului meu gând,
Tu mângâie-mi-o-n șioapte...

Aurelia Pop.

Călători Englezi despre Români

de M. Beza

Indeobște cunoștințele pe cari le au Englezii cu privire la românime sunt și azi foarte restrânse; dar nu mai departe decât la 1873 găsim următoarele, într'un raport trimis de consulul englez din București guvernului său:

„Nesțiința pare că se întinde chiar și asupra poziției geografice a Bucureștiului. Nu e surprinzător, că scrisori purtând adresa capitalei României călătoresc uneori spre India în căutarea Bokharei...” Și consulul adaugă cazul unei înalte curți din Londra, care a emis o sentință cu adresa: „București în regatul Egiptului”.

Și totuși înainte de această vreme apăruseră în Anglia oare-cari scrieri, tratând despre români. Se vede însă, că ele nu atraseră luarea-aminte — ocupaseră numai un loc în rafturile bibliotecilor. Aici, printre numeroasele cărți unde stăteau ascunse, am început dela un timp să le caut. Și cetindu-le, am avut impresia că nu-s lipsite de valoare și că e bine să le cunoască și alții, atât pentru a vedea cum ne judecă străinii mai îndepărtați, cât și pentru a scoate din ele ce se poate scoate relativ la împrejurările și viața din trecutul nostru.

*

Unul dintre marii călători englezi: *Eduard Clarke*, profesor la universitatea din Cambridge, ne dă în partea II din seria lui de volume asupra feluritelor țări, și un supliment: *Călătorie dela Constantinopol la Viena*. Autorul — însoțind pe ministrul Porții la Paris, ne spune că ajunge la Giurgiu în Aprilie 1802 — și continuă precum urmează:

„Tot cuprinsul dela nordul fluviului, din pricina ploilor, era în stare de inundație și drumul adâncit în noroiu. Timp de două ceasuri am fost purtați pe un șes drept, dar într'unele părți am găsit revărsările așa de înalte, că fundul căruțelor se umpluse cu apă. La prânz am ajuns la prima stație dela nordul Dunărei, două ore și jumătate departe, într'un loc numit *Tiya* — un sat sărac, unde este și poșta: totuși am observat aici cel dintâi semn al confortului și obiceiurilor popoarelor nordice în arătarea unui pat de lemn; servește mai mult ca divan turcesc, acoperit cu rogojină, pe care ședea o persoană, cu picioarele încrucișate, fumând tutun. *Tiya* și-a păstrat în numele ei singura rămășiță din *Tiasum*, așezat cu o minunată precizie și exactitate de învățatul *Celarius*. Din *Tiya* am mers în acea zi până la *Kapoka* sau *Kapuka*, un alt sătuleț la cinci ore și jumătate din *Tiya*: înainte de a ajunge, am fost reținuți în ploae, din pricina unui pod care s'a fost rupt și dus la vale de de torente... April 17. Azi dimineața, prin ajutorul unor bărci aduse din alte părți ale fluviului și unui pod de ocazie ambasada împreună cu toi calabălăcul a fost condusă dincolo și am fost în stare a ne continua și noi drumul. Toată partea despre Dunăre până la București ni-s'a părut a fi puțin ceva mai bună decât una din stepele Rusiei și mai probabilă să rămâe un deșert; căci stepele, deși necultivate, sunt foarte capabile de cultivare, pe când șesurile

Valahiei arată un sol mai greu de îndreptat. Unele dări de seamă înfățișază totuși țara ca foarte producătoare de grâu; și s'a spus că Turcii o numesc *Cara bogdana* sau *Țara grâului negru*. E cuprinsă de zăvoae și pășuni; dar în multe părți așa lipsită de combustibil, în cât locuitorii se folosesc în schimb de băligar sau orice fel de burueni uscate...

Că Valahia era odată mai productivă, poate să se deducă din următoarea împrejurare: Traian trimițând aici o colonie de treizeci de mii de oameni, ca să cultive pământul, Românii au putut să obție provizii pentru oastea lor, în timpul războiului cu sciții și Sarmații. E adevărat, că atât Valahia cât și Moldavia erau atunci cuprinse în marginile unei singuri împărțiri a Daciei. Sânt câte-va mine de sare, cum erau și altă dată; de unde Hospodarul Valahiei scoate o parte din venitul său, care se socoate sub valoarea lui, dacă nu se urcă anual la douăsprezece milioane de piaștri.

Totuși cu greu se poate închipui o stare mai rea de robie ca aceea a unui Hospodar al Valahiei. Nu numai că Principele e silit a se înjosi prin cea mai urâtă supunere față de *Marele Senior*, care, pentru o cât de mică neînțelegere sau ofensă, îl și lasă lipsit de putere, proprietate și viață: dar mîi e și constrâns a se linguși pe lângă Prinții Greci, acărora sgărzenie caută a o mulțami prin daruri continue. Nu e nici-când lipsit de numeroși vrăjmași, așteptându-i căderea. Lacom și scump, cum se cumpără această onoare, se posedă rar mai mult de doi sau trei ani; căci ori de câte ori poarta are nevoie de bani, Hospodarul Valahiei e dat afară, și demnitatea de principe, din nou vândută celui ce dă mai mult: însă, cum persoanele numite au rar scrupule în chipul de a câștiga bani adună bogății enorme. Hospodarul, pe care l'am găsit ca Principe Dominitor, a fost înlocuit de trei ori; totuși a fost totdeauna destul de bogat, ca să-și recapete situația. Acum se așteaptă a se întâmpla în curând a *patra* lui detronare; și Prințul Mursuzi care călătorea împreună cu noi era socotit să fie probabil succesorul său. Faptul atârna numai de puterea pungilor respective și superioara dibăcie a fiecăruia de a conduce arta mituirii. În fața unui astfel de sistem de hoție și corupție se poate lesne închipui ce atracție are capitala Valahiei pentru Freci și Ovrei. Țăranii sunt despoiați de ori și ce lucru ce ar trebui să posede și întreaga populație e redusă la cea mai de jos stare de robie totuși, în mijlocul nenorocirii lor trăind în bordeie zidite în nămol și acoperite cu trestii, fără nici un confort al vieții Valahiei ni s'au apărut a fi totdeauna voioși. Surugii noștri erau de notat pentru veselia lor; vroind a goni chiar prin noroiul al mai adânc și galopând nebuneste, cu chiote și cântece ori de câte ori puteau.

Nimic nu ni-s'a părut mai remarcabil ca limba. Nu-i de ajuns să zică că-i de aproape înrudită cu latina; în multe privințe e chiar latinească; deosebirea între felul nostru de a vorbi latinește și al lor stă numai în pronunțare. Toate numirile de lucruri mai însemnate, de cari are nevoie călătorul — în deosebi de provizii, sunt latinești...

Cum ne-am apropiat de București, am avut o vedere a înalților munți înzăpeziți din Transilvania, ridicând o barieră în urma lui. Surugii goneau în chip nebunesc, cu toate urmele adânci ce lăsau roatele în pământ.

Căruța ambasadorului era în fruntea alaiului. Imdată ce se apropie de oraș, am văzut o întreagă tabără așezată la marginea Bucureștiului, cu un imens corp de călăreți așezați înaintea corturilor ca o armată de cavalerie, cu steaguri de mătase și alte insigne militare, anume pentru a întâmpina pe reprezentantul *Marelui Senior*. Imdată, dându-se un semnal, ei porniră spre noi, în plină iuteală, prefăcând un atac asupra căruței Excelenței Sale; și atunci cu multă îndemănare și vioiciune se întoarseră la dreapta și la stânga, reprezentând un mare turnir de geriduri, descărcându-și în același timp pistoalele și puștile în toate direcțiile. Efectul acestei manevre a fost că ne-a cuprins ca într'un vârtej; și ne-am dus noi înainte, căruțe și călăreți, sbătându-se

prin noroiul adânc, atât de repede pe cât puteau bieții cai: mulți din ei, căzând erau lăsați în urmă; restul în plin galop păreau a se fi luat la întrecere."

Teatrul și publicul

de prof. univ. Volkelt (Lipsca)

Trad. liberă autorizată, de dr. Horia Petra-Petrescu

Problemele viitorului pentru teatru

Vreau să ating numai, nici decât să răspund pe larg, la sfârșitul lucrării acesteia, întrebarea: *prin cari mijloace vor putea fi aduse scenele noastre mai aproape de finta lor ideală?*

De sigur, cât se poate de puțin cu ajutorul paragrafilor legii. Numai unele încălcări anumite se pot prinde și înăbuși astfel. Spre scopul acesta sunt necesare amenințările din partea justiției și ordonațiile de oprire, mai cu seamă în fața încordărilor epileptice ale scriitorilor noștri, cari cearcă să invenineze poporul și să aducă cât se poate de decoltat desfrăul pe scenă. Chiar găsesc, că autoritățile sunt în privința aceasta *prea indulgente* și că acționează *prea neglijent* și că astfel se fac aproape complicele la pângărirea sufletului poporului.

Mult mai importantă este regularea *economică* a relațiilor teatrale. Ar fi cu cale, ca teatrele să fie asigurate economiceste din partea comunităților orașenești astfel, ca să li-se dea posibilitatea, ca să fie hotărâtoare numai și numai criteriile artistice, nu numai la felul reprezentăției, ci înainte de toate și la piesele din repertoriu. Cât timp teatru este pentru director numai o afacere bănească, nu poate fi vorba de o ridicare a nivelului scenei în sensul unei adevărate arte. O premisă trebuie să se îndeplinească, firește, dacă e vorba să se mănuiască ajutoarele bănești din partea comunei respective pentruca scenele să se ridice din starea lor de astăzi. Populația și reprezentanții orașelor vor trebui să fie pătrunși de convingerea, că este o *datorință de onoare* a fiecărei comunități orașenești mai mari să aibă o scenă, care stă în serviciul artei curate, înalte și servește spre nobilitarea populației.

Nici această orânduire și ridicare economică n'ar da prea multe roade, dacă nu se va schimba și *publicul* în privința ținutei sale întregi față de teatru. Publicul are datoria să se desvolte mai mult, prin *autocritică* și *autoeducație* față de așteptările sale dela un teatru și să-și schimbe toată dispoziția sufletească, cu care merge la teatru. În direcția aceasta au voit să contribuie puțin și expunerile de față.

Aș vrea să contribui și eu, ca spectatorii să simțească mai mult, decât s'a întâmplat până acum, cu au și ei față de teatru o *datorie artistică* și că dela îndeplinirea acestei datorințe sau dela neglijarea ei atârna în mare măsură nivelul artistic al scenei actuale. Am vrut mai cu seamă să remarc niște *norme negative*, dacă le pot numi astfel, pentru ținuta artistică, arătând, ceace nu se ține de artă și — totuși — se confundă atât de des cu ea.

Ai câștigat ceva, chiar numai dacă se gândesc spectatorii, că există o apreciere și față de operele dramatice de pe scenă, o apreciere și un simțământ artistic și neartistic, unul estetic și altul, care dă atenție numai fabulei, unul mai nobil, mai elevat și celalalt brutal, și că e vorba ca publicul să delătore criteriile și desideratele dușmănoase estetice sau să le micșoreze cât se poate de mult. Dacă va aștepta și pretinde publicul teatrului său artă înaltă și nobilă, i se va da mult mai curând o astfel de instituție. Premisa trebuie iarăși pusă: *dacă* iau parte — de fapt cercurile intelectuale fruntașe la reprezentațiile teatrale. Imdată ce aceste cercuri desconsideră teatrul, dintr'o noblețe rău înțeleasă, evocă cel puțin aparența, că nici nu vreau ca dorințele lor să fie luate în considerare.

Fără doar și poate: un public, care se află pe punctul de vedere *numai* artistic, curat ca la-

mura, este un ideal, de care te poți apropia nu mai la o anumită distanță îndepărtată. Chiar numai faptul, că teatrele ne oferă reprezentațiile lor zi de zi este un obstacol considerabil. Acest joc zilnic de teatru marca obișnuitului și astfel nu poate să se răspândească nici dela el îndemnul deosebit spre concentrare, spre o stare sufletească elevată.

Reprezentațiile zilnice fac impresia, ca și când teatrul ar fi un local de petreceri obicinuit, care stă în drum fiecăruia, și se oferă primului trecător. Aceste considerații au fost, de cari fiind cuprins *Richard Wagner*, le-au adus la desideratul, ca pe lângă teatrele, cari dau reprezentații zilnice, să existe și alte localuri *deosebite*, unde să se reprezenteze opere „de adevărată artă germană”, într-o desăvârșită independență „față de trebuințele și de obligamentele mișcării teatrale zilnice”, sărbătorește, în toate privințele deosebit de pompoase și ridicate deasupra tuturor prestațiilor în urma faptului, că se dau numai din când în când. Spectatorul, zice pe la sfârșitul scrierii sale: „*Arta germană și politica germană*”, nu ar intra într'un edificiu de acesta, deosebit, cu trebuința de a fi distrat cu orice preț după munca zilei, ci ar simți trebuința unei concentrări și ar spera să dea uitărei, de dragul fintelor celor mai superioare, greul vieții, schimbându-l în cel mai curat și nobil sentiment.

De sigur are *Richard Wagner* toată dreptatea, dacă susține, că în edificiul teatral pentru reprezentații de gală, sărbătorești, ar oferi condiții cu mult mai favorabile, nu numai pentru prestațiile artistice, ci mai cu seamă pentru finuta artistică a publicului, decât teatrele noastre, cari dau zilnic reprezentații. Dacă e vorba să se ridice viitoarea evoluție a teatrului, a artei noastre dramatice, va trebui să se fondeze mereu în număr tot mai mare și mai mare edificii teatrale pentru reprezentații sărbătorești.

Cărți și reviste.

„*Luceafărul*”, n-rul 13—14, anul X, cuprinde pasagi din cartea poetului Vlahuța: „*Grigorescu*”, editată de Casa școalelor, București. Cartea fiind scumpă (50 lei), face bine „*Luceafărul*” că publică și va mai publica — cu autorizația poetului — pasagi din cari poporul nostru să știe mai bine pe *Grigorescu*, cel mai mare pictor al României.

În acest număr, care conține portretul pictorului și 6 tablouri admirabile, mai găsim o minunată poezie a talentatei poete *Alice Călugăru*: „*Barcarola*”; 6 sonete de *I. Borcia*, în cari deși sunt nuanțe vlahuțiane, au un erotism sugestiv și viu colorit; o schiță searbădă, copilărească pe care o iscălește d. *Em. Gârleanu*; și alte versuri banale cari ne supără urechea, citind:

„Tu celce 'n plete flori mi-ai pus
O 'ntreagă primăvară,
Tu celce 'n plete flori mi-ai pus
Și doruri tainice mi-ai spus etc.

„*Celcele*” ăsta în poezie, pe lângă că nu-i gramatical, e enervant.

Anuarele școalelor noastre din Brașov; a gimnaziului și școalei comerciale. Anuarul gimnaziului publicat de directorul *V. Onișiu* se prezintă cu un conținut foarte bogat. La început este un studiu de erudiție scris cu multă competență de profesorul *Nicolae Sulică* sub titlul: „*Câteva date la activitatea armatei romane din Dacia*”.

Avem apoi un discurs frumos al profesorului *Gh. Chelariu* dirigentul școalei reale despre *Darwin* și școala sa, discurs rostit la serbarea sf. *Sofii*.

Urmează apoi partea didactică, lucrările scripturistice din limba română ale elevilor din clasele superioare.

S'au făcut mai multe inovațiuni și reforme pentru promovarea învățământului, dintre cari mai

însemnat este întocmirea unei sale mari pentru experimente, fizicale precum și alte întocmiri igienice.

Partea cea mai prețioasă a anuarului este însă instituția „*Mesei studenților*” despre care de altcum s'a publicat un raport și în broșură separată. Domnul director *V. Onișiu* și-a câștigat un merit neperitor prin crearea acestei instituții, care sub conducerea bună a d-sale a ajuns azi la o înflorire și este o adevărată binefacere pentru școlarii săraci, dar zeloși.

S'au împărțit cu totul 35 elevi cu prânz gratuit: 23 cu prânz întreg gratuit și 12 cu beneficiul de jumătate.

Masa studenților se află în al 13-lea an al existenței sale. În acest răstimp s'au cheltuit cu studenții săraci total 56,196 91 cor., iar numărul școlarii ajutoarați este de 479. Imbucurător este, că instituția se bucură de un sprijin mare, ceea ce se constată și în raport.

Averea totală a „*Mesei*” este azi **coroane 58.652 52.**

Nu mai puțin bogat în cuprins și interesant este și *Anuarul școalei noastre comerciale din Brașov*, publicat de directorul *Arseniu Viaic*.

Profesorul *I. C. Panțu* publică un tratat bogat de știință despre „*Contabilitatea la societățile comerciale*”.

Urmează apoi partea obicinuită didactică, conșpectul cărților, chestiunea examenelor de privațiști, cari au fost răstrânse printr'o ordonațiune ministerială, îndrumări prețioase pentru elevii, cari absolvă școalele comerciale.

Numărul școlarii înscrși în anul acesta a fost 1245 față de 1301 din anul trecut, deci o creștere de 66 elevi. În anul viitor pe clasa VIII. sunt primiți numai acei școlarii dela institute străine, cari pot produce atestate cu nota generală. Foarte bine.

INFORMAȚIUNI

Arad, 19 Iulie 1911

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —

Schimbare de temperatură neînsemnată, alocurea cu furtuni.

Prognostic telegrafic: Cald, ici-colea ploi și furtună. Temperatura la amiazi 29.4 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe Oct.	Cor.	10.84
Secară „	„	9.—
Cucuruz pe Iulie	„	—
„ „ August	„	7.34
Ovăs pe Oct.	„	7.82
Cucuruzul pe Maiu 1912	„	6.87

În grădină

Era o noapte de primăvară, cum n'a mai fost de-atunci!

Stam la fereasta din grădină și priveam la salcâmi plini de flori. Nu tremura nici o frunză pe ramuri. Miresme îmbătătoare împrăștie zăpada florilor, pe când într'o livadă, unde-va, înflora liniștea chemarea unui pit-pălac... Dela o vreme a trecut și el; iar necuprinsul încremenise, părănd că doarme sub farmecul de lună...

Am coborât în grădină. Toată lumina era împrăștiată peste flori și ierburi. Am stat pe o bancă din marginea lacului, iar ochi îmi alunecau pe oglinda de argint...

Nici un freamăt în păpușe, nici un cerculeț pe întinsul apei. Tarlale cu flori să lămureau în dreapta și 'n stânga. Micșunele invoalte și gherghine fudule; topo-rași mărunți și gura leului; lămâița și tufânica somno-roasă, păreau că se gâtesc toate în oglinda lacului...

M'am sculat să rup un trandafir, pe cel mai frumos l...

Mi-s'a părut atunci că toate florile s'au deșteptat din somn și mă priveau cu spaimă...

Verbele întristate și-au scuturat picăturile de rouă — roua ochilor; pe când un stânjinel își desfăcuse ploapele mari, și mă privea dojenitor...

Am pornit încet, încet, pe marginea lacului...

Tremura în adânc stiele, iar peste suprafața lucie picurau mățășori de aur, înfiorând-o, ca pe-o fecioară sărutată în somn...

Și iar am stat pe o bancă, răzimată de tulpina unui castan sălbatic...

Printre ramuri veneau fire de lumină, zugrăvind umbre tremurătoare pe nisipul cărărilor...

Mi-s'a părut atunci că din întunericul unui stuș s'a desprins un oftat. Era suspinul frunzelor rătăcit printre ramuri.

O pasăre de noapte trecuse 'n zbor! Am văzut-o clipind deasupra lacului, apoi cotind la dreapta, și 'n urmă liniște...

Rând pe rând îmi colinda mintea stolul de amintiri duios, desprinse din alte vremi... Flori uscate, suvițe de păr negru, și scrisori pătate cu lacrimi, pe toate le cercetam cu drag, și dela toate așteptam un semn, o chemare!

Dintr'un ungher, părea că mă privesc doi ochi negri. Ah! ochii dragi, cari m'au făcut să sufăr odată!.. Îmi zâmbea și o gură ca o fragă. Tot gura ei vicleană cu vorbe dulci, amăgitoare!..

„Și mă chema de departe brațe rotunde, doritoare de patimi, de alintări!..

Unde-or fi zilele de-atunci, cu viața, cu tinereța, care s'a dus de mult!!

Și cum de-a putut să 'nceapă 'n tine atâta dor, atâtea jale, inimă năpăstuită?

O, dar tu ești un cimitir încăpător, în care-am îngropat atâtea visuri dragi!..

Const. A. Giulescu.

De-ale noastre.

Călători englezi despre Români. *La rubrica „Litere-Arte-Științe” începem azi publicarea scrisorilor d-lui M. Beza: „Călători englezi despre Români”. Colaboratorul nostru d. M. Beza scrutează în prezent în bibliotecile Londrei lucrând la un op, pe care îl va prezenta în curând Academiei Române.*

În aceste biblioteci d. M. Beza dând de foarte interesante scrieri, cari amintesc despre poporul român, a avut prețioasa bunăvoință a informa pe cetitorii „Românului” despre conținutul acestor scrieri. Atragem deosebita atențiune a cetitorilor noștri asupra scrisorilor d-lui M. Beza.

Din „Minerva”. Cetim în ziarul „*Minerva*” din București următoarele:

„*Pentru „Tribuna” din Arad. Cu toate observațiunile pe cari ni-a silit să i-le facem în repețite rânduri, ziarul „Tribuna” din Arad iarăș reproduce — fără să spună de unde — un articol al „Minervei” despre pelerinajul Ligei Culturale la Comana.*

În așa fel înțeleg onestitatea ziaristică aceia cari se cred „cea mai bună gazetă românească” și își permit să judece pe conducătorii partidului național”.

Pentru plăcerea „*Tribunei*” observăm, că și acest articol l-a scris d. *Ion Scurtu*, pe care „*Tribuna*” mereu îl fură și-l înjură, cum s'a mai întâmplat și cu alte articole.

Prospect. „*Școala pentru economia și industria de casă*” are o secțiune economică și una industrială.

I. Instrucțiunea secțiunii economice (instruc-toară domnișoara *Tullia Bogdan*) cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pâinei; conservarea legumelor și a poamelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinăritul; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; confecționarea

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continuarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de cât 40 bucăți

! calese diferite la dispoziție. !

! Telefon 439. Prețcurente se trimit grătit ! și francat.

rufelor; b) învățământ teoretic: economia de casă, chimia bucătăriei, contabilitatea; idiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Cursul acestei secțiuni e împărțit în: un curs care se începe la 1 Septembrie și durează până la 31 Ianuarie și în altul care începe la 15 Februarie și durează până la 15 Iulie.

Elevele, ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locuiască în edificiul școlii Herggasse Nr. 9, casa proprie a reuniunii.

Se primesc numai eleve, cari au împlinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

Instrucția este exclusiv în limba română. Se conversează însă și în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară și germană, da numai în pauză și la masă.

Elevele școlii de menaj, dacă voesc, pot lucra după amiază în secțiunea industrială.

Taxele prescrise sunt: pentru fiecare curs elevele interne plătesc câte K 3000—, cele externe câte K 250—.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, $\frac{1}{2}$ duzină din rufele necesare, 6 ștergere pentru bucătărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare. Șorturile pentru bucătărie și-le vor face elevele înseși; dar șorturi pentru casă au să aducă cu sine.

II. Instrucțiunea secțiunii industriale (instrucțiunea d-șoara Virginia Podoabă), cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut.

Elevele pot fi interne și externe. Cele interne au să solvească pentru întreținere o taxă lunară de K 50—, și didactru lunar de K 10—, cele externe didactru lunar K 10—.

Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate la didactru. Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, $\frac{1}{2}$ duzină din rufele necesare, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septembrie n. și se termină la 15 Iulie n.

Alte informațiuni se pot primi dela:

Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiu.“

Din patrie.

Scandal la Siófok. Zilele trecute jandarmieria a ținut o pereche inteligentă sub pretextul că a furat o linguriță de argint din ospătărie. Cazul a stârnit indignare generală mai ales, că făcându-li-se perchi-zițe lingurița de argint s'a aflat în mantaua doamnei cu pricina.

Acum în sfârșit s'a lămurit afacerea. Totul se reduce la un act de răzbunare al sofragiilor, cari aveau pic pe perechea tânără, fiindcă aceștia protestară împotriva scumpetei și îndeosebi împotriva scumpetei și îndeosebi în contra chelnerilor neglijenți, amenințând, că vor trece la altă ospătărie. S'a constatat că un sofragiu mișel a furișat lingurița în mantaua doamnei pe când aceasta sta la masă, aducându-o astfel în situația penibilă, din care abia cu greu putu scăpa.

Natural Siófoc e o stațiune balneară — unguerească. Faptul acesta explică multe.

Pariu. Murășul și el își are tragediile sale. Undele lui răcoroase te alintă și sărutarea lor moale îți dă curaj. E plăcut nespun să te legeni în strălucirea soarelui pe apă, și apa pe mulți îi ademenește la sânul ei periculos.

Doi fiăcăi din Apátfalva, și dâșii mânați de arșița soarelui de vară, au plecat la Mureș să se scalde. Firește, și-au dus și tovarășii lor credincioși, la lucrul câmpului, — caii. Se reco-reau șăguind mereu. Dintr'odată cel mai mare provoacă pe cel mai mic să parieze pe 20 coroane, care va trece Murășul înot.

Au pus prinsoare de grabă. Ambii pleacă călare spre țărâmul celalalt. Mereu boldeau caii înainte. Aceștia se opintiră binișor, unul însă se făcu cu nărav și-și descălecă călărețul chiar unde era vârtejul mai sălbatec. Ambii ajunseră într'o situație desperată. Și nici cu cele mai mari sforțări nu izbutiră să scape. Au pierit în valuri cu cai cu tot, în fața mulțimei ce le privea lupta cu valurile sălbatice fără să le dea ajutor.

Un faur din Chichinda Nica Ciavici, vrând să scoată apă din fântână, a amețit, prăvălindu-se în adâncime. Casnicii abia a treia zi daseră peste cadavrul său, pornit spre descompunere. A fost descoperit întâmplător, într'un mod prea interesant și semnificativ, pentru sensibilitatea extraordinară a animalelor.

A treia zi seara, vizitiul ducea caii la adăpat, aceștia însă cu o vădită repugnanță să fereau să bea apă. Multă vreme nu înțelegeau cauza. În sfârșit totuși o aflară. Mirosul greu ce producea cadavrul faurului, le repugna cailor.

Dela frați

„Parastas pentru C. Alimăneștianu la Viena.“ Înainte de vr'o lună a reposit la moșia sa din Drăgășani un frunțas al vieții noastre publice, un bărbat, care nu s'a interesat numai de destinele Românilor din regat, ci a cuprins în sufletul său nobil pe Români de pretutindena. Ori și unde se cerea ajutorul său îl dădea cu o mărinimie, ce-l caracteriza și astfel C. Alimăneștianu ajunse membru aproape al tuturor societăților românești, cari urmăresc un scop cultural-național.

Înainte de cinci ani, când s'a înființat la Viena societatea română ortodoxă pentru zidirea unei biserici și a unui internat, C. Alimăneștianu a fost unul dintre cei dintâi bărbați, care s'a înscris elitor cu 2000 cor., urmărind de atunci încoace cu un interes rar întreaga acțiune a numitei societăți. Spre aducere aminte și în semn de jale comitetul acestei societăți a hotărât în ședința sa din l. c. să se ție un parastas pentru acest suflet mare, trecut dela noi.

Duminecă, 16 l. c. s'a celebrat de cătră S. Sa păr. Dr. Virgil Cioban și C. Sa diaconul D. Popescu în capela română acest parastas, la care a azistat pe lângă Legațiunea Română în frunte cu Ex. Sa dl Dr. N. Mișu ministru plenipotențiar al României, dl Dr. G. Moroianu atașat comercial, întreaga colonie și studențime română din Viena, aducând acestui bărbat prin graiul elocvent al păr. Dr. V. Cioban, care a interpretat în vorbirea sa bine durerea adâncă, ce a suferit-o neamul întreg prin pierderea lui, prin-sul de recunoștință și asigurarea unei memorii eterne.

Di deputat Teofil Simionovici a fost ales pre-zident al clubului parlamentar român din Bucovina, în locul baronului Hormuzachi, care a re-signat în urma ocupațiunii sale în funcțiunea nouă cu care a fost distins.

Frații Nicolae și Ignatie Mircea. Distinșii noștri compatrioți, cari fac mândria negustoriei românești din capitala României, au deschis un nou local de consum, chiar pe Bulevard, în fața Palatului „Minervei“, unde și-au cumpărat o casă mare.

Felicităm pe frații Mircea pentru activitatea lor, din prisosul căreia jertfesc mereu pentru interesul cauzei naționale. Se știe că meritul fraților Mircea este și splendida școală în stil românesc din comuna lor natală Cața.

Concurs de aviațiune în România. Se vorbește foarte serios în cercurile militare că la toamnă vom avea concursuri de aviațiune organizate între elevii școlii de aviațiune dela aerodromul Chitila și între alți aviatori. Elevii școlii de pilo-taj au progresat mult până azi așa încât la toamnă vor putea înfrunta aerul pe distanțe mari.

Ministerul de războiu a și înscris în buget o sumă de 15.000 lei pentru acordarea de premii.

Pe de altă parte aflăm că și clubul Automobil din București va participa la organizarea acestor concursuri, oferind și el premii între 15—20000 lei.

Primele raiduri aeriene se vor face între Chitila-Dadilov și Chitila-Ploești, apoi se vor institui concursuri pe distanțe mai mari, Constanța și T.-Severin.

Două talente. O pereche tânără de artiști, cari muncesc să se afirme, să se reliefeze tot mai mult — este un lucru foarte rar, ori și unde, în orice țară mai civilizată — cu atât mai mult în regatul liber.

Tineri — *Ea și El* — s'au luat din dragoste, nu atât să facă dragoste, cât să facă artă. Și au plecat ambii în străinătate — în țara artelor, în Italia și în Franța; și, au învățat amândoi, călăuzindu-se unul pe altul, ca un părinte pe copilul lui; și s'au întors în patrie, plini de dorul de munci, de a străbate, de a ajunge; și au ajuns.

Au ajuns a fi cineva — amândoi.

Au ajuns a se impune priu frumosul lor talent, prin munca lor perseverantă, și fecundă — încununată de succese.

El: sculptor; *Ea:* pictor — sunt azi pentru arta românească două personalități de seamă, de cari trebuie să ținem seamă.

Operile lor și le expun, și sunt primite cu multă bună voință la salonul oficial din Paris, — fiind singurii artiști dintre Români, cari actualmente expun la Paris, la Salonul oficial.

Este o mare cinste ce li-se face de către membrii juriului de acolo.

În România, de 2—3 ani de zile când s'au întors, ambii au expus lucrări de adevărată valoare: concepțiuni pline de inspirațiune, compozițiuni viguroase.

Toate lucrările de seamă în sculptură sunt încredințate spre executarea acestui tânăr și meritos artist, pătrunzând și la Palat, unde în timpul din urmă, a fost invitat, ca în câteva ședințe să pozeze pe A. R. R. Principele Ferdinand pentru un bust; și acum în urmă i-s'a încredințat executarea bustului lui I. Maiorescu, ce se va ridica în Craiova.

Toate acestea nu contribuie decât la aureola artei noastre naționale, ai cărei deomni reprezentanți — cu adevărat Români — sunt foarte puțini la număr.

Este vorba: despre soții *lordănescu*.

Dela București la Paris călare. Ziarul „Le Matin“ publică în pagina I-a portretul căpitanului român Ion N. Păun, care a sosit călare dela București la Paris, parcurgând distanța de 3550 kilometri.

În vremea aceasta a urcat înălțimi de câte 3000 metri, a străbătut regiuni inundate și a dormit sub zăpezi.

Când a sosit la Paris, a descins direct în curtea legațiunii române, iar a doua zi, s'a plimbat, pe acelaș cal, prin „Bois de Bologne“.

„Le Matin“ afirmă că d. Păun a bătut toate recordurile din lume ca distanță cât și durată.

Petrecheri.

Teatrul Bănuțiu. Trupa d-lui A. P. Bănuțiu va da o frumoasă reprezentație teatrală în Santău, cu prilejul adunării generale a Reuniunii învățătoresți din Sălagiu în ziua de Duminecă, 23 Iulie n.

Din străinătate.

Situația în Albania. Guvernul a ordonat convocarea tuturor claselor de rezervă până la 45 ani împliniți și pregătește alcătuirea unor liste și mai vechi. Oamenii vor primi uniforme de jandarmi și arme și le vor ține la ei acasă

Balázs Péter, arhitect. Arad, B) Választó-utca 21.

Face planuri și execută orice lucrare în branșa aceasta în modul cel mai conștientos pe lângă prețurile cele mai ieftine.

și vor face exerciții timp de șase ore în fiecare 15 zile. Ei vor fi la dispozițiunea posturilor de jandarmerie în caz de trebuință.

Măsura aceasta este desaprobată de populațiune, căci legea privitoare la această organizare a jandarmeriei nu a fost încă votată de Camera.

Situația în cele trei vilaete din Macedonia devine amenințătoare.

În timp ce tratativele cu malisorii prezintă toate șansele unui rezultat favorabil, în sudul Albaniei mișcarea revoluționară se întinde.

Această mișcare va întrece pe toate celelalte dacă guvernul nu va lua la timp măsuri energice.

Ivirea bandelor bulgare și grecești e cea mai puternică dovadă de reînvierea mișcării revoluționare.

Ismail Kemal Bey a declarat cercurilor diplomatice că până la sfârșitul lunii Iulie guvernul turcesc va accepta memoriul albanezilor din Cetinge, căci, în caz contrar, riscă primejdia unei răscoale generale a albanezilor.

Aceștia își vor forma un mic parlament, grație căruia se vor putea prezenta ca lucrând pe bază constituțională.

Știri culese la Poartă spun că alte 38 familii de malisori au exprimat intențiunea de a se întoarce la vetrele lor. Valiul din Scuteri a fost încunoștințat despre aceasta și însărcinat să vegheze de locuințe pentru acești malisori.

16 șefi albanezi mahometani, printre cari și Idriss Sefer, s'au întors în vilaietul Kosovo.

Din Valona se vestește că populațiunea s'a ridicat și amenință autoritățile. Ea a făcut oarecari cereri și, în caz de nesatisfacere, sunt grave desordini în perspectivă.

Un contratorpilor cu o companie de soldați a plecat la Vélona spre a apăra autoritățile și pe străini.

Maimuțe cari vorbesc. Multe ciudățenii mai sunt pe lume. Nici nu s'a trecut bine la ordinea zilei peste senzația cu cânele vorbitor, acum maimuțele vorbitoare atrag atenția lumii întregi.

Profesorul american Carner se ocupă de ani de zile cu instruirea maimuțelor, cari după cum spune dânsul, sunt în stare să învețe orice limbă.

A făcut acest profesor probe în Africa, în țara maimuțelor, de unde s'a reîntors cu un exemplar frumos de orangutan și cimpaneș, pe cari i-a și învățat să vorbească în limba engleză.

Astfel cei doi prietini își exprimă dorințele englezește.

Profesorul va ține în curând o conferență în care va produce dovezile despre această capabilitate a maimuțelor de a putea vorbi.

Accident. Generalul turc Edhem, comandantul divizei a 4-a de armată a cărui într-o groapă lângă Diacova și a fost rănit la braț. Aghiotantul său a fost rănit la picior, 17 șefi albanezi mahometani, printre care și Idriss Sefer, s'a întors în vilaietul Kosovo.

Accidentul locotenentului Bier. Monoplanul Etrich care a căzut în mare fiind pilotat de locotenentul Bier, a fost scos după o muncă de câteva ore.

Aparatul are stricăciuni mari și nu a putut fi reparat așa că s'a renunțat la zborul plănuț. Locotenentul Bier pleacă din Abazzia în Anglia pentru a concura la premiul ziarului „Daily Mail“.

Călătoria lui Fallières. Președintele Fallières însoțit de d. Caillaux, președintele consiliului și d. de Steeg, ministrul instrucțiunii publice au plecat la Caen, în Normandia, spre a asista la serbările de gimnastică din acest oraș.

Președintele Fallières a asistat la evoluțiile mult aplaudate a 3500 gimnastici francezi și străini. O mulțime imensă participă la aceste serbări.

Lista civilă a Regelui Bulgariei. Adunarea constituantă a votat articolul 35, privitor la lista civilă a regelui, art. 38 privitor la religia regelui și art. 55, privitor la acordarea calității de cetățean bulgar străinilor. Articolele au fost votate așa, cum s'au propus de comisiune.

Cozile Chinezilor. De câțva timp a început în China o mișcare pentru înlăturarea cozilor chinezești. Funcționarii și ofițerii și le taie și la fel fac și mii de tineri, așa că apendicele caracteristic va dispărea în curând din Imperiul Ceresc. E o mare revoluțiune aceasta și un statistician diletant și-a luat sarcina să-i calculeze consecințele economice. Un Chinez petrece cel puțin un sfert de oră pe zi, ca să-și pieptene și împletească coada. Negreșit că timpul în China n'are mare valoare, dar chiar lucrând ziua de 10 ore numai cu 2 lei, un sfert de oră face 5 parale și presupunând, că din cele aproape 500 milioane chinezi numai 100 milioane sunt bărbați și juni peste 15 ani, vom avea, prin surprimarea cozii un câștig de 5 milioane lei pe zi, iar pe an numai cu 300 zile de lucru 1,5000.000.000 lei câștig. Dar nu numai atâta : fiecare chinez cheltuește cel puțin doi lei pe an pentru panglică ca să-și lege coada; prin suprimare s'ar câștiga dar 200 000.000 lei pe an. Coadă frecându-se de haină roade stofa și o murdărește. Presupunem că paguba astfel produsă este numai de trei lei pe an, vom avea încă o economie de 300 000 000 lei pe an. Astfel că fără a mai ține seamă de alte avantagii, suprimarea cozii ar reprezenta în China o economie de cel puțin două miliarde lei pe an.

Decorația sultanului. Regele Angliei, George V pe când era simplu duce de York, urma cariera navală cu o pasiune și scrupul, ce au rămas memorabile și nu-l făceau să se dea îndărăt nici la cele mai grele corvoade. Era de serviciu pe *Alexandria*, la ordinele ducelui de Edimburg, unchiul său, când corabia acostă la Constantinopol spre a se aproviziona cu cărbuni. Sultanul aflând că pe bord se află un nepot al reginei Engliei se grăbi să-i trimită un pașă să-i urze „bun venit.“ Primit cu onorurile cuvenite de ducele de Edimburg, pașa se grăbi să-i comunice că avea însărcinarea să ofere alteței Sale Regale marele cordon „Osmanie.“

— „Iată nepotul meu“ — răspunse admiralul arătând spre ducele de York; dar funcționarul turc văzând că tânărul ce i-s'a arătat era în ținută de rând, cu mâinile și fața plină de cărbuni crezu că i-s'e face glumă, el punându-și decorația în buzunar, se depărtă rece și nu mai zise nici un cuvânt. Ziua următoare sosi la Londra telegrama ambasadorului englez din Constantinopol, prin care comunică protestul Sultanului pentru gluma făcută cu trimisul turc. Au trebuit multe explicații ca să se dovedească turcilor că nu a fost nici o glumă, că tânărul indicat de ducele de Edimburg era într'adevăr nepotul Reginei, pentru care fusese destinată decorația.

Impotriva rochei înguste. Un preot a ținut o predică, arătând, că există o bulă a papei Clement al VII-lea, prin care blastemă femeile, cari poartă rochiile înguste ce sunt astăzi la modă.

Urmarea acestei predici fu, că mulțimea, ieșind din biserică, s'a repezit asupra unor femei, cari purtau asemenea rochii și li le-au rupt de pe trup, făcându-le bucăți.

Numeroșii trecători săriră în ajutorul femeilor, goniră pe agresori și începură să insulte pe preot.

Acesta, indignat, scoase un revolver și trase în mulțime, nimerind un tânăr, care căzu în nesimțire.

Trecătorii voriră atunci să linșeze pe preot, dar tocmai în acel moment sosi poliția, care îl arestă.

Atentat împotriva generalului Edhem pașa. Generalul Edhem, comandantul divizei 4 de armată, a căzut într-o groapă lângă Diacova și a fost rănit la braț; aghiotantul său a fost rănit la picior.

Cu privire la atacarea lui Edhem pașa se comunică următoarele: generalul mergea în fruntea unui detașament de cavalerie din Gusinje spre Djakova și a căzut într-o cursă a arnăuților

Edhem pașa și aghiotantul său au avut brațul drept străpuns de câte un glonte și au căzut de pe cal. Au fost transportați la Ipek. Arnăuții au fugit.

Redactor responsabil : Atanasiu Hălmăgian.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical :

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef : Dr. A. Cozmutza.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

3-4

culegători tipografii

află aplicare momentan
la tipografia

„Românul”

Arad

strada Bathynyi Nr. 2.

Condițiile după tarif.

Un candidat de avocat
cu praxă bună

află aplicare în cancelaria mea

Dr. Victor Deleu

advocat

Șimleu (Szilágy-Somlyó).

Harta comitatului Arad

cu numirile **noi** ale localităților (trase pe pânză și provăzute cu leături) se poate comanda la

Librăria diecezană
dn Arad.

Prețul per bucată 16 Cor.

In cancelaria lui Dr. **Aurel Nyilvan** avocat, Șomcuta-mare, află aplicare imediat un

candidat de avocat cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile.

Horváth József

arhitect și zidar

Arad, strada **Darányi János nr. 4.**

Primește orice lucrare în branșa aceasta, face planuri și efectuește zidiri pe lângă prețurile cele mai reduse.

Hauszer K. Géza

fabricant de instrumente muzicale
Arad, str. **Deák-Ferencz nr. 40**
(casa lui Dr. Winter).

Am onoare a înștiința stimații mei comitenți și publicul mare, că

● atelierul meu de ●
instrumente muzicale

se află în strada

Deák-Ferencz N-rul 40.

Am înmagazinat mare asortiment de tot felul de instrumente muzicale. Straformez și reparaz instrumente muzicale cu cele mai scăzute prețuri. Comande în provincia execut prompt.

Solicit sprijin binevoitor cu tot respectul
Hauszer K. Géza
fabricant de instrumente muzicale.

Cumpăr
sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. **Weitzer János.**
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Spitz Ignacz

măestru-măsar.

Execută lucrări de edificii și la poștă, aranjază prăvălii.

Arad, piața **Szabadság nr. 11.**

Întreprinde orice lucrare aparținând acestei branșe. Execută comande dela cele mai simple, până la cele mai pretentioase, după plan, cu cele mai scăzute prețuri. Servește cu cea mai mare plăcere, cu preliminare și planuri.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, strada **ILLÉS nr. 38.**

(Casa proprie).

Primește ori ce lucrări
- în branșa aceasta. -

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderae.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

întreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. **Deák-Ferencz Nr. 42.**

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și arcelarea lor o mijloc ște mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, **Árpád-tér N. 5.**

☎☎☎ Telefon Nr. 671. ☎☎☎

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke

Trad. de **Iunius**

(12)

— Urmare —

Toți săriau îngroziți la o parte. Mie-mi reuși să pun mâna pe frâne și să opresc bestia de cal, care însă rupse ruda. Cu ajutorul meu îi reuși surugiului să repare cât de cât trăsura, ca să o poată târa până acasă. Dama era leșinată de jumătate. Incercăi să o liniștesc.

— Nu mă părăsi încă pentru numele lui Dzeu — se ruga dânsa tremurând.

A trebuit să mă sui lângă ea în trăsura. Avea îmbrăcăminte bogată și măcar că era câtră patruzeci de ani și avea talia plină, era într'adevăr frumoasă cu ținuta maestrasă, obrazul fraged și ochii mari junonici. Imi vorbi foarte afabil și-mi spuse fără a-și lua ochii de pe mine, că nu-i sunt necunoscut, zicea că-și aduce aminte că m'a cunoscut la concert, unde a venit, ca să mf-asculte cântecul de harfă acompaniat de voce, care i-a plăcut mult. Pânăce fu căutată o căruță în suburbii, a trebuit să-i dau deslușiri amănunțite asupra relațiilor mele în Viena, asupra lo-

cuinței, studiului etc. I-am răspuns fără încunjur și franc la toate întrebările și totodată aflai, că dânsa este văduvă, baronesă de Grienburg. O părăsii numai dupăce am condus-o la palatul ei.

La câteva zile un domn, ce-și zicea contele Malariva mă cercetă în odăița mea din însărcinarea baronesei. Dupăce mă trată nu se poate mai prevenitor spunându-mi multe măguliri, mă pofti să cercetez a doua zi înainte de amiază pe dama din chestie. N'am întâlnit în viața mea o față mai fioroasă decât a acestui om. Întreaga față acestei figuri slabe și lungi, care se înmlădia grațios, mișcându-se cu agilitatea șerpelui era o mască zimbitoare de Mephistofeles, din a cărei fiecare trăsătură parcă vorbeau tot atâtea vițuri. Ceeace spunea era nu se poate mai politicos, felul cum spunea însă avea ceva caracteristic, vocea sa parcă ar vrea să se opună minciunii exprimate prin cuvinte, avea uneori ceva din mecăitul caprei. Și-apoi când vorbea, parcă intenționat îi lunecau ochii în toate părțile ca spre a se feri de privirea celui cu care grăia. Putea să aibe ceva peste patruzeci de ani. La politeță îi răspunsei și eu tot cu politeță și gândiam în mine, că dar de-o fi mai bun omul decât pare.

A doua zi așadar mă dusei la baroneasa și mă încurcai aproape găsindu-mă pe lespezile poleite de marmoră ale anticamerei. Un pagiu în livrea pompoasă mă așteaptă și mă anunță stăpâniei sale. Dupăce sfârșirăm cu primele ama-

bilități, scuze, întrebări și răspunsuri, dânsa abătu conversația la altceva.

— Am așteptat dela salvatorul vieții mele cu drept cuvânt ceva mai mult interes, ori cel puțin să fie întreat despre starea sănătății mele, — zise dânsa cu bunătatea lingușitoare. Am așteptat însă înzădar trei-patru zile. Dacă d-ta din prea mare modestie ai uitat fapta îndrăzneată, căreia eu am să mulțumesc, că am scăpat teafără, cu nu pot face acest lucru. Totodată cată să-ti mărturisesc, — nu tocmai spre fala mea, — adause dânsa cu un zimbet de încurajare, trăgându-mă pe sofa lângă sine, — că ți-ai îndatorit o persoană cam pretenzivă. Eu nu sunt îndestulită cu prima jertfă, ce mi-ai adus. Te-aș ruga să-mi aduci una și mai mare. D-ta, — cum însu-ți spuseși, nu ai cunoscuti aici în Viena. Ce ai zice să ne numeri pe mine și pe ai mei, — deocamdată, — printre prietenii d-tale? Ca să vorbim franc, dragă d-le Prevost, eu sunt văduvă și adeseori am lipsă de sfat și de ajutor în afacerile mele. Imi lipsește un prieten de casă, care să fie atât de amabil să se însărcineze cu corespondința mea, să ia asupra-și rezolvirea unor afaceri, să mă ia sub scutul său când, călătoresc, iar în orele libere să mă distragă și instruiască. Contele Malariva este ce-i drept patronul meu și amic bun, dânsul însă locuiește ceva cam departe și adeseori absentează din Viena. Te rog, — zise dânsa luându-mi mâna într'ale ei, — ai consimți să fi acel prieten de casă?

(Va urma)

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a executa tot felul de tipărituri ca : Documente, liste de escompt percepțiuni și erogațiuni, invitații pentru petreceri.

Cel mai bun și mai încrezut **mijloc de curățirea și nobilitarea feței**, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprimată feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încreșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

0 cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

0 bucată 70 fileri.

Pe poșta le trimite:

farmacia **Rozsnyay**

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă se efectuează încă în aceeași zi.

La Librăria die- cezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol. legate în piele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Adam I., Constanța pitorească	2.—	Candrea-Densușianu-Speranță, Graiul nostru 2 vol.	6.50	Negruzzi, Cărlanii, Muza dela Burdujani, Corantina	1.—
Anghel-Iosif, Caleidoscopul lui Mirea 2 vol. à	1.50	Candrea, Prolecrele la români	2.—	Nicolaescu-Stoinescu, Călăuza stupar. Pamfle, Graiul vremurilor	3.—
Alexandrescu D., Cunoașterea boalelor la animale și vindecarea lor cu mai multe figuri în text	2.50	Dragoslav I., La han la trei ulcele	1.50	Popovici Dr. I., Dialectele române	4.80
Anghel-Iosif, Cireșul lui Lucullus	1.50	Dobrescu N., Istoria bisericii române din oltenia în timpul ocup. austriei	4.—	» Poezii pop. române	1.80
Andersen C. H., Mărgăritare, povestiri traduse de Vlăduță	1.50	Dauș L., Dușmanii neamului	2.50	Popovici C. A., Național. sau democr.	2.—
Alexandri, Fântâna blânduziei, piesă în 3 acturi	1.50	Gorun I., Taina a șasa	1.50	Rădulescu-Pogoneanu, Studii	2.—
— Ovidiu, Dramă în 5 acte	1.50	Gorki M., Mama, roman	1.50	Sienkewicz H., Prin foc și sabie, 3 vol.	4.80
Basarabescu I. A., Vulturii, schițe și nov.	1.50	Ettinger D. E., Sfaturi cătră mame	1.50	» Fără credință	3.—
Beldiceanu N. N., Chipuri dela Mahala — Taina	1.50	Eftimiu V., Inșirate mărgărite	2.—	Tzigara Al. Samurcaș, Muzeul neamului românesc	1.50
Boteni-Ionescu, Din satul nostru	1.50	Hodos Z., Poftă bună, carte de bucate	3.—	» Arta în România	4.—
Björnson Björ., Veselul ștregar	1.50	Holban A., Oameni celebri din atichitate	3.50		
Babeș și Oceanu P., Capra (vaca săracului) studiu biologic, igienic și economic	1.50	Iorga N., Istoria românilor	3.—		
Bănescu N., Un capitol din istoria mănăstirii neamțului	1.—	» Gânduri și sfaturi	1.50		
Baronzi G., Poesii alese 1828—96	1.75	— Istoria lumii	3.—		
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—	Ibrăileanu G., Spiritul cretic în cultura românească	2.—		
Becescu Gh., Silvan în fața morții, nov.	1.80	— Scriitori și curente	2.—		
Caraivan V., Basme și legende străine	1.75	Ibsen K., Nora sau casa de păpuși	1.—		
Cazaban Al., Chipuri și suflete	1.50	Iorga N., Constatări istorice cu privire la viața agrară a românilor	1.50		
Cuza A. C., Naționalitatea în artă	1.50	» Herodot	5.—		
Cugler-Poni, Poesii	4.—	» Istoria armatei românești	2.50		
Corbu I., Noua teorie cosmogonică	1.40	Iosif O. St., Poezii	2.50		
Cristescu Gl., Dor de primăvară, versuri pentru copii cu ilustrații	1.—	Kuhne L., Noua știință de vindecare, vindecarea fără doctorii și operații	4.—		
— Carte pentru copii cu icoane	1.20	Loti Pierre, Pescar de Islanda	1.50		
Coșbuc Gh., Balade și idile	3.—	Lagerlöf S., Legendele lui Isus Hristos, trad. de Ciotori	1.—		
» Fire de tort	2.50	Macedonski Al., Cartea de aur	5.—		
» Ziarul unui perde vară	—80	Mantegazza, Arta de a se însura	1.50		
» Războiul p. neatârnavare	1.—	Metropolitul Andreiu baron de Șaguna	7.50		
» Povestea unei coroane de oțel	1.50	Maeterlinck M., Viața albinelor	3.—		
» Sacontala	5.—	Mera I. T., Din lumeă basmelor	3.50		
» Aeneis	2.50	Pitiș Ec., Poezii	1.50		
» Versuri și proză	—70	Payot I., Educația voinței	2.—		
» Valuri alinate	1.50	Coatu Gr., Din viața țărănească	1.50		
Carmen Sylva, Insurat	1.—	Dumbravă B., Haiducul	2.—		
— Povestile Peleşului	—95	Dostoievsky T., Crimă și pedeapsă 2 vol.	6.50		
— Povestile unei regine	1.—	Freitag G., Dare și avere, 2 vol.	6.50		
		Hétrat B. I., Aevea	2.50		
		Nădejde S., Patimi, roman	2.—		
		» Robia banului, roman	2.—		
		» Din lume pentru lume	2.—		
		Negri C., Versuri, proză și scrisori	1.50		

Cărți pedagogice:

Aslan, Lecțiuni de pedagogie	5.—
Buțureanu V. C., Curente pedagogice	1.75
Borgovan Gr. V., Istoria pedagogiei	3.—
Constantinescu, Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie	6.—
Conta-Kernbach, Elemente de pedagog.	4.—
» » » metod.	3.—
Costescu - Dima - Grigorescu - Popescu, Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei	6.—
Compayre Gabr. Herbart și Educația prin instrucțiune	—60
Costescu, Metodica matematicii	5.—
» » limbei române	5.—
» » Istoriei și geografiei	7.—
Cioflan C. P., Ideile lui Iohn Locke asupra educației	4.—
Culea D. Ap., Invățământul d. natură	3.50
Kiritzescu St., Cestiuni de educație și didactică experimentală	2.50
» Cestiuni de psihologie	2.—
Găvănescu I., Istoria pedagogiei, 3 vol.	15.—
» Ideile pedagog. ale lui Locke	1.25
» Pedagogia generală	1.50
» Elemente de psihologie	4.80
Locke I., Câteva idei asupra educației, 2 vol.	5.—
Matthias D. A., Pedagogia practică	4.—
Martig Em., Psihologia pedagogică	3.50
Pestalozzi H., Leonard și Ghertruda	3.50
» Cum își învață Gertruda copii	1.50
Ufer Chr., Introd. în pedagog. lui Herbart	1.—

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
esclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvăliă de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrassy nr. 20.
Comande din provincă se execută în aceeași zi.



25 (11)

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijloacesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijloacesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Rggteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.